

هوالحکیم

دانشکده مجازی و قطب علمی آموزش الکترونیکی پیشرفته در علوم پزشکی
معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز

طرح دوره «آناتومی سطحی»

جدول شماره ۱: اطلاعات کلی درس

اطلاعات درس		
تعداد واحد: ۱ (۰/۵ واحد نظری + ۰/۵ واحد عملی)	نام درس: آناتومی سطحی	
پیش نیاز درس: ندارد	گروه هدف: دانشجویان دکترای تخصصی (PhD) علوم تشریحی	
شماره درس: ۱۴۱۴۵۹	گروه آموزشی ارائه دهنده درس: علوم تشریحی (آناتومی)	
اطلاعات استاد مسئول درس		
نام و نام خانوادگی: محمدرضا نام آور	مرتبه علمی: دانشیار	گروه آموزشی: علوم تشریحی (آناتومی)
اطلاعات تماس:		
<ul style="list-style-type: none"> نشانی محل کار: دانشکده پزشکی شیراز - گروه آناتومی ایمیل: namavarm@sums.ac.ir تلفن محل کار: 32304372 ساعات دسترسی به استاد ۸ تا ۱۵ 		

اطلاعات استاد همکار درس		
نام و نام خانوادگی: زهرا وجدانی	مرتبه علمی: استاد	گروه آموزشی: علوم تشریحی (آناتومی)
اطلاعات تماس:		
<ul style="list-style-type: none"> نشانی محل کار: .. خیابان کریمخان زند، دانشکده پزشکی، ساختمان ۳، طبقه هشتم ایمیل: vojdaniz@sums.ac.ir تلفن محل کار: ۳۲۰۸۴۲۷۷ داخلی 4283 ساعات دسترسی به استاد: 		

جدول شماره ۲: معرفی درس

معرفی درس (با توجه به اهداف کاربردی)
<p>آناتومی سطحی (Surface anatomy) که به آن آناتومی توپوگرافیک (Topographic anatomy) نیز می گویند، در حقیقت انطباق ساختمان های آناتومیکی زیرین بر روی سطح بدن می باشد. یادگیری ساختمان آناتومیکی به تنهایی از ارزش علمی زیادی برخوردار نیست، چون تمام معاینات و درمان های پزشکان و پیراپزشکان بر روی افراد زنده صورت می پذیرد و نه بر روی جسد، مدل و غیره. بنابراین، بهترین کار جهت یادگیری دقیق ساختمان یک عضو، باید عضو را آن طوری که در بدن فرد زنده به طور طبیعی وجود دارد و کار می کند مطالعه کرد. در پایان این درس دانشجو باید بتواند از دانش بدست آمده در تدریس، خودآموزی، پژوهش و فن آوری و مشاوره به سایر همکاران از رشته های دیگر کمک کند.</p>
اهداف درس
<p>هدف کلی: آشنایی دانشجو با موقعیت قرارگیری ساختمان های مختلف بدن با استفاده از نشانه های سطحی و کاربرد کلینیکی آنها</p>

اهداف اختصاصی

اهداف شناختی

دانشجو در پایان دوره باید:

- ۱) موقعیت نشانه های استخوانی تنه را تعیین نماید
- ۲) موقعیت قلب ، دریچه ها ، صدای دریچه ها را بر روی سطح بدن پیدا نموده و محل ماساژ قلبی، گوش کردن به صدای قلبی را پیدا نماید
- ۳) موقعیت ریه و پلورا و سمع لوبه‌های ریه ها را تعیین نماید
- ۴) موقعیت عضالت شکم را تشخیص و آنها را تست نماید
- ۵) خطوط فرضی ناحیه شکم را رسم و شکم را به نواحی مختلف تقسیم نماید
- ۶) موقعیت کانال اینگوینال را تعیین نماید
- ۷) موقعیت کبد و مجاری صفراوی را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- ۸) موقعیت معده را بر روی سطح بدن تعیین نماید
- ۹) موقعیت بخش‌های مختلف روده ها و مزانتر را بر روی سطح بدن تعیین نماید
- ۱۰) موقعیت پانکراس را بر روی سطح بدن تعیین نماید
- ۱۱) موقعیت کلیه و حالب را بر روی سطح بدن تعیین نماید
- ۱۲) عروق تنه (آئورت و IVC) را بر روی بدن رسم و تعیین موقعیت نماید
- ۱۳) موقعیت تخمدان در خانمها را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- ۱۴) موقعیت مثانه بر روس سطح بدن را مشخص نماید
- ۱۵) دردهای راجعه بر روی سطح تنه مربوط به هر عضو را مشخص نماید
- ۱۶) موقعیت زوائد خاری و عرضی مهره ها گردن را بر روی سطح بدن تشخیص دهد
- ۱۷) موقعیت استخوان هیونید و غضروفهای حنجره را مشخص نماید
- ۱۸) عضلات گردن را معاینه و تست نماید
- ۱۹) شریانهای کاروتید و شاخه هایشان و محل نبض آنها را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- ۲۰) وریدهای زوگولار خارجی و داخلی را بر روی سطح بدن مشخص و رسم نماید
- ۲۱) شاخه های سطحی شبکه گردنی و محل بلوک آنها را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- ۲۲) شبکه بازویی و محل بلوک آنها را بر روی سطح بدن رسم نماید
- ۲۳) اعصاب مغزی ۱۰، ۱۱، ۱۲ را رسم و تست حسی و حرکتی آنها را انجام دهد
- ۲۴) موقعیت غده تیروئید را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- ۲۵) گره های لنفاوی سر و گردن را تعیین موقعیت نماید
- ۲۶) موقعیت نشانه های استخوانی جمجمه را تشخیص داده و لمس نماید
- ۲۷) عضلات صورت را تست نماید
- ۲۸) شریانهای صورت را رسم و محل نبض آنها پیدا نماید
- ۲۹) شاخه های عصب هفتم را رسم و تست حرکتی آنها را انجام دهد
- ۳۰) شاخه های عصب پنجم را رسم و تست حسی آنها را انجام دهد
- ۳۱) موقعیت غدد پاروتید و ساب مندیوالر را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- ۳۲) شیارها و جیروسهای مغز را بر روی سر رسم نماید
- ۳۳) موقعیت نواحی حسی و حرکتی و شنوایی مغز بر روی سطح بدن را مشخص نماید
- ۳۴) موقعیت سینوسهای وریدی مغز بر روی سطح سر را تعیین نماید
- ۳۵) موقعیت چشم و گوش و بینی را مشخص نماید
- ۳۶) موقعیت نشانه های استخوانی اندام بالایی را تعیین ،لمس و مشاهده نماید
- ۳۷) موقعیت مفاصل اندام بالایی و محل تزریق را تشخیص دهد
- ۳۸) موقعیت عضالت اندام بالایی را تعیین و تست آنها را انجام دهد
- ۳۹) مسیر شریانهای اندام بالایی را رسم و محل نبض آنها را پیدا نماید
- ۴۰) مسیر وریدهای اندام بالایی را بر روی بدن رسم و محل تزریق آنها را پیدا نماید
- ۴۱) مسیر شاخه های شبکه بازویی بر روی سطح بدن را رسم و تست حسی و حرکتی و
- ۴۲) موقعیت بلوک آنها را مشخص نماید
- ۴۳) موقعیت درماتوماها و دردهای راجعه به اندام بالایی را تشخیص دهد
- ۴۴) موقعیت درماتوماها و دردهای راجعه به اندام بالایی را تشخیص دهد

- ۴۵) موقعیت گره های لنفاوی اندام بالایی را تشخیص دهد
- ۴۶) فضاهای اندام بالایی را مشخص نماید.
- ۴۷) موقعیت نشانه های استخوانی اندام پایینی را تعیین و آنها را لمس نماید
- ۴۸) مفاصل اندام پایینی و محل تزریق آنها را مشخص نماید
- ۴۹) موقعیت عضالت اندام پایینی را تعیین و آنها را تست نماید
- ۵۰) مسیر شریانهای اندام پایینی را رسم و محل نبض آنها را پیدا نماید
- ۵۱) مسیر وریدهای اندام پایینی را رسم و محل تزریقات درون آن را پیدا نماید
- ۵۲) مسیر شاخه های شبکه لومبوساکرال را رسم و تست حسی و حرکتی و موقعیت بلوک آنها را مشخص نماید
- ۵۳) موقعیت درماتومها و درد راجعه اندام پایینی را تشخیص دهد
- ۵۴) موقعیت گره های لنفاوی در اندام پایینی را تشخیص دهد
- ۵۵) موقعیت فضاهای اندام پایینی را تشخیص دهد.

اهداف مهارتی

دانشجو در پایان دوره باید:

- ۱) محل ساختمان های درونی را بر روی بدن فرد معمول پیدا نماید
- ۲) مسیر ساختمان های درونی بدن بر روی فرد معمول را رسم نماید
- ۳) کارکرد ساختمان های درونی بدن را با بررسی آناتومی سطحی بررسی نماید

اهداف نگرشی

دانشجو در پایان دوره باید:

- ۴) نگرشی سه بعدی به همه ساختمان های بدن داشته باشد
- ۵) در هنگام کار آناتومی سطحی، فرد مورد معاینه به عنوان یک انسان در نظر گرفته شود.
- ۶) با بررسی آناتومی سطحی، تغییرات در آناتومی سطحی و موارد بالینی آن را در نظر بگیرد

روش ارائه درس

راهبرد آموزشی

راهبرد آموزشی این درس به شیوه تدریس گروهی و حضوری تئوری و عملی می باشد. که بیشتر تکیه بر عملی می باشد

روش تدریس حضوری

در کلاس تئوری دانشجویان یک مبحث را ارایه داده و در کلاس بحث می گردد. در کلاس های عملی استاد و دانشجو آناتومی سطحی بر روی خود دانشجویان بررسی و مسیر ساختمان ها رسم می گردد.

روش تدریس الکترونیکی

علاوه بر برگزاری مطالب ارایه شده در نوبت، فیلم های کوتاه آموزشی بارگزاری می گردد تا دانشجویان پیش از کلاس مطالعه نمایند

منابع آموزشی

منابع آموزشی اصلی

1. A color atlas of surface anatomy, clinical and applied. Backhouse KM. Hutchings RT
2. Surface anatomy: the anatomical basic of clinical examination. John S Lmila
3. Hand book of surface anatomy and landmarks. Bertram
4. Gray for student

۵- آناتومی سطحی بالینی دکتر محمدرضا نام آور، جعفر رضاییان

منابع آموزشی کمکی:

مقالات جدید در مورد آناتومی سطحی

تجهیزات و امکانات آموزشی

۱. سالن یا کلاس سخنرانی

۲. وسایل و تسهیلات کمک آموزشی (اسلاید، ویدیوپروژکتور، کامپیوتر، CD آموزشی و انیمیشن)

۳. متر پارچه ای، مداد رنگی یا ماژیک نقاشی روی بدن، گوشی پزشکی

۴. تخت معاینه

نوع ارزشیابی	شیوه ارزشیابی دانشجوی	نمره
ارزشیابی تکوینی (میان دوره)	ارایه سمینار توسط دانشجو	۲
	شرکت فعال دانشجو در بحث های کلاسی و عملی در طول نیمسال	۱
	ارایه مقاله مرتبط با بحث توسط دانشجو	۱
ارزشیابی پایانی (پایان دوره)	شرکت در امتحان پایان ترم به صورت کتبی سؤالات ارزشیابی آزمون کتبی عمدتاً به فرم تشریحی و ترسیم آناتومی سطحی ساختمان ها خواهد بود.	۸
	آزمون عملی به صورت رسم ساختمان بر روی بدن انسان و تست های آناتومی سطحی	۸
جمع کل		۲۰

ارزشیابی برنامه: لطفا در انتهای ترم برای ارزشیابی ترمی به لینکی که با همین عنوان در سایت دانشکده قرار داده شده است مراجعه بفرمایید.

جدول شماره ۳: زمان بندی جلسات درس

زمان ارائه درس: ۹۹-۲ (ترم دوم ۱۴۰۰-۱۳۹۹)			سال ورودی: بهمن ۹۹	گروه هدف: دانشجویان دکتری یادگیری الکترونیکی در علوم پزشکی		
روش ارائه/ رسانه	مکان	استاد	عنوان جلسات	ساعت	تاریخ	روز
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان و بحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بر روی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the upper limb (Bones & Joints)	۱۰-۱۲	۹۸/۰۷/۰۸	دوشنبه
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان و بحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بر روی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the upper limb (Muscles & Spaces)	۱۰-۱۲	۹۸/۰۷/۱۵	دوشنبه
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان و بحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بر روی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the upper limb (Nerves, Vessels)	۱۰-۱۲	۹۸/۰۷/۲۲	دوشنبه
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان و بحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بر روی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the lower limb (Bones & Joints)	۱۰-۱۲	۹۸/۰۷/۲۹	دوشنبه
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان و بحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بر روی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the lower limb (Muscles & Spaces)	۱۰-۱۲	۹۸/۰۸/۱۳	دوشنبه
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان و بحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بر روی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the lower limb (Nerves, Vessels)	۱۰-۱۲	۹۸/۰۸/۲۰	دوشنبه
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان و بحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بر روی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the neck	۱۰-۱۲	۹۸/۰۸/۲۷	دوشنبه
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان و بحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بر روی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the Head	۱۰-۱۲	۹۸/۰۹/۰۴	دوشنبه
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان و بحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بر روی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the Brain	۱۰-۱۲	۹۸/۰۹/۱۱	دوشنبه

بررسی عملی: بزبان ساختمان ها بروی دانشجویان		آور					
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان وبحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بروی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the thorax	۱۰-۱۲	۹۸/۰۹/۱۸	دوشنبه	۱۰
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان وبحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بروی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the abdomen1	۱۰-۱۲	۹۸/۰۹/۲۵	دوشنبه	۱۱
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان وبحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بروی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the abdomen2	۱۰-۱۲	۹۸/۱۰/۰۲	دوشنبه	۱۲
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان وبحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بروی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the Pelvis	۱۰-۱۲	۹۸/۱۰/۰۹	دوشنبه	۱۳
تئوری:ارایه بحث توسط دانشجویان وبحث و بررسی عملی: بررسی ساختمان ها بروی دانشجویان	گروه آناتومی	دکتروجدانی-دکترنام آور	Surface anatomy of the back	۱۰-۱۲	۹۸/۱۰/۱۶	دوشنبه	۱۴